

SZÁVAI FERENC

GONDOLATOK A HORTHY-KORSZAK DIPLOMÁCIÁJÁNAK SZINTÉZISÉRŐL

Az *Újragondolt negyedszázad* című konferenciasorozat tudományos ülései programjának rendszeresen visszatérő és fontos momentumai a plenáris ülések utáni könyv- és folyóiratszám-bemutatók. Ezeken az eseményeken az adott évben, a Horthy-korszakkal kapcsolatban megjelent könyveket – pontosabban azok egy részét – mutatja be egy-egy történész kolléga. Miklós Péter címzetes egyetemi tanár, Olasz Lajos főiskolai docens és Vizi László Tamás főiskolai tanár rendszeresen vállalja ilyen alkalmakkor az adott kiadványt ismertető referens szerepét.

Ezek a könyvbemutatókon évek óta áttekintésre kerülnek a Gulyás László professzor által írt *A Horthy-korszak külpolitikája* című sorozat egyes darabjai. A széria 2012-ben indult az Attraktor Kiadó (Gödöllő–Máriabesnyő) gondozásában, s az azóta eltelt időszakban az alábbi hat kötet jelent meg.

- ✓ Gulyás László (2012): *A Horthy-korszak külpolitikája*. 1. köt. Az első évek. 1919–1924.
- ✓ Gulyás László (2013): *A Horthy-korszak külpolitikája*. 2. köt. A húszas évek második fele. 1924–1931.
- ✓ Gulyás László (2015): *A Horthy-korszak külpolitikája*. 3. köt. A Károlyi- és a Gömbös-kormány külpolitikája. 1931–1936.
- ✓ Gulyás László (2016): *A Horthy-korszak külpolitikája*. 4. köt. /A revíziós sikerek. 1. köt./ A Felvidék és a Kárpátalja visszatérése. 1937–1939.
- ✓ Gulyás László (2017): *A Horthy-korszak külpolitikája*. 5. köt. /A revíziós sikerek. 2. köt./ A második bécsi döntés. 1939–1940.
- ✓ Gulyás László (2019): *A Horthy-korszak külpolitikája*. 6. köt. A Délvidék visszatérése 1940–1941.

A sorozat elindításának eredeti célja egy korszerű tananyag létrehozása volt a történész- és történelemtanár-képzés számára. Ezen a területen ugyanis jelentős adósságot halmozott fel a magyar történelemtudomány. A rendszerváltozás előtt a témakörrel kapcsolatban alapműnek számított Juhász Gyula *Magyarország külpolitikája. 1919–1945* (Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1975) című összefoglaló munkája.

Ez a könyv azonban egyértelműen a „konszolidált Kádár-korszak” történet-felfogását tükrözte – s ennek szellemében rajzolt elfogult és a „marxista igényeknek” megfelelő képet a korszak magyar külpolitikájáról. Így a huszonegyedik században egyre kevésbé felelt meg annak a követelménynek, hogy objektív, tárgyilagos, politikai elfogultságtól mentes és megfelelően árnyalt képet adjon a jövődöntő történész kutatóinak és történelemtanárainak a Horthy-korszak külpolitikájáról.

Gulyás László, a Szegedi Tudományegyetem professzora és a Magyarságkutató Intézet tudományos tanácsadója ezt a feladatot – amelynek célja az volt, hogy készüljön egy korszerű, használható tankönyv a két világháború közti diplomáciatörténetről – kívánta elvégezni a sorozat elindításával. Egy-egy kötet megírásához azonban olyan nagy mennyiségű szakirodalmat és egyéb forrásanyagot dolgozott fel, hogy – ma már látjuk – a tankönyvsorozat jóval túllépett eredeti célján és keretein, s az eddig megjelent hat kötet a Horthy-korszakkal foglalkozó szakirodalom szintézisévé vált.

A két világháború közötti magyar külpolitika mintegy negyedszázados tendenciáinak összefoglalása és elemző bemutatása nem kis kihívás elé állította a szerzőt, aki azonban sikeresen megoldotta ezt a nagy feladatot. Gulyás László – az Újragondolt negyedszázad történész műhelye keretei között készült – sorozatában nemcsak áttekintette, hanem – a vonatkozó monográfiák, releváns tanulmányok és publikált visszaemlékezések, jelentések, valamint egyéb forrás-szövegek alapján – értő és elemző módon vizsgálta a Horthy-korszak diplomáciáját. Egy olyan alapvető monografikus sorozatot alkotott meg, amelynek a felsőoktatási tankönyvek és a történelmi könyvtárak kézikönyvei között egyaránt helye van.

Bízunk abban, hogy a hat kötet egyetlen vaskos kötetben való kiadása a huszadik századdal foglalkozó magyar történelmi kutatások nagy nyeresége lesz.